

Långtidsutredningen 2023

Finanspolitisk konjunkturstabilisering

LU 75 ÅR
1948-2023

Marcus Mossfeldt
Hovick Shahnazarian

12 december 2023

LÅNGTIDSUTREDNINGEN 75 ÅR

- ❑ **Regeringen fastställer inte några direktiv för Långtidsutredningen**
 - **Publiceras av Finansdepartementet vart fjärde år**
 - **Skrivs av fristående projektgrupp som självständigt ansvarar för innehållet**
 - **Åsikter som uttrycks är projektgruppens egna och ska inte uppfattas som finansdepartementets ståndpunkter**

- ❑ **Beskriver framtida utmaningar för svensk ekonomi**
 - **Underlag för den ekonomiska politiken**
 - **Bidrar till den ekonomisk-politiska debatten**

- ❑ **Slutsatserna i huvudbetänkandet baseras bl.a. på underlag från forskare, sakkunniga och experter**

ÖVERGRIPANDE SYFTE 2023

- **Analysera utmaningar som stabiliseringspolitiken står inför**
- **Fokus: Analysera hur nuvarande finanspolitiska ramverk kan**
 - **kompletteras med ett ramverk för finanspolitisk konjunkturstabilisering**
 - **anpassas i övrigt för att underlätta för stabiliseringspolitiken**

FINANSPOLITIKEN BEHÖVER TA ETT STÖRRE STABILISERINGSPOLITISKT ANSVAR

- ❑ **Efter finanskrisen/pandemin: Uppdelningen ifrågasatt**
 - **Penningpolitiskt utrymme begränsat: Styrräntan på sin nedre gräns (ELB)**
 - **Kvantitativa lättnader: Kostsamt och ineffektivt**

- ❑ **Penningpolitiken behöver hjälp**
 - **Handlingsutrymmet förväntas begränsas även i framtiden av låg neutral ränta**
 - **Även om inflationsmålet höjs och/eller ett genomsnittligt inflationsmål införs**

- ❑ **Makrotillsynsregleringar kan bidra till stabiliseringen i en djup lågkonjunktur**

- ❑ **Finanspolitiken "bättre" än man tidigare trott**
 - **Effekterna större**
 - **Kan agera snabbare**

VARFÖR BEHÖVS ETT RAMVERK FÖR FINANSPOLITISK KONJUNKTURSTABILISERING?

- **Ramverk ökar förtroende, förutsebarhet och effektivitet**
 - **Stabiliseringspolitik ska vara snabb, effektiv och tillfällig**
 - **Klara och tydliga principer**
 - **Säkerställer kontinuitet**

- **Möjliggör finanspolitisk stabilisering i fler lägen**
 - **Även när ej kris**
 - **När penningpolitiken begränsas av ELB**

FINANSPOLITISKA RAMVERKET KOMPLETTERAS

Finanspolitiska ramverket

Budgetpolitiska mål och restriktioner

Saldomål

Riktmarke
för
Maastricht-
skuld

Utgiftstak

Kommunal
ekonomi i
balans

Stram
budgetprocess

Extern
uppföljning

Öppenhet
och
tydlighet

Ramverk
för
finanspolitisk
konjunktur-
stabilisering

RAMVERK FÖR FINANSPOLITISK KONJUNKTURSTABILISERING

□ Mål

Balansera konjunkturella obalanser i produktion och sysselsättning och upprätthålla varaktigt låg och stabil inflation utan att äventyra hållbarheten i de offentliga finanserna

□ Strategi

- **Normalkonjunktur:** Penningpolitik och automatiska stabilisatorer (+ Diskretionär politik om ELB)
- **Låg- & högkonjunktur:** + Semiautomatiska stabilisatorer (+ Diskretionär politik om ELB)
- **Djup lågkonjunktur och överhettning:** + Diskretionär politik

□ Instrument

- **Automatiska stabilisatorer:** Exempelvis inkomstgaranti till kommunerna
- **Semiautomatiska stabilisatorer:** Exempelvis A-kassa
- **Diskretionära åtgärder:** Exempelvis Statlig konsumtion/investeringar

RAMVERK FÖR FINANSPOLITISK KONJUNKTURSTABILISERING

- ❑ **Maxgräns på finanspolitisk konjunkturstabilisering**
 - **Om inte särskilda skäl talar för större insatser**

- ❑ **Öppenhet och tydlighet**
 - **Stabiliseringspolitisk nämnd ger rekommendationer**
 - **Stabiliseringspolitiskt råd koordinerar**
 - **Förstärkt oberoende granskning (Finanspolitiska rådet: Funktion under riksdagen)**
 - **Skrivelsen om ramverket för finanspolitiken lagregleras**

- ❑ **Varför är detta viktigt?**
 - **Minskar osäkerhet/ökar trovärdighet → Ökar politikens genomslag**
 - **Minskar risken för att temporära åtgärder permanentas**
 - **Undvika underskottstendens**

ANPASSNINGAR AV NUVARANDE RAMVERK

- ❑ **Stabiliseringspolitik via extra ändringsbudgetar snabbar upp processen**
 - Informationskrav: Konjunkturläget, åtgärder, politikens effekter, när åtgärder fasas ut
 - BP inriktad mot strukturpolitik

- ❑ **Stabiliseringspolitiska utgiftsförändringar utanför utgiftstaket förbättrar timing**
 - Bibehåller förtroendet då utgiftstaket inte behöver ändras kontinuerligt

- ❑ **Stabiliseringspolitisk skuldbuffert**
 - Underlättar finansiering och snabbar upp
 - Inskränker inte reformutrymmet

HÅLLBARA OFFENTLIGA FINANSER EN FÖRUTSÄTTNING FÖR STABILISERINGSPOLITIKEN

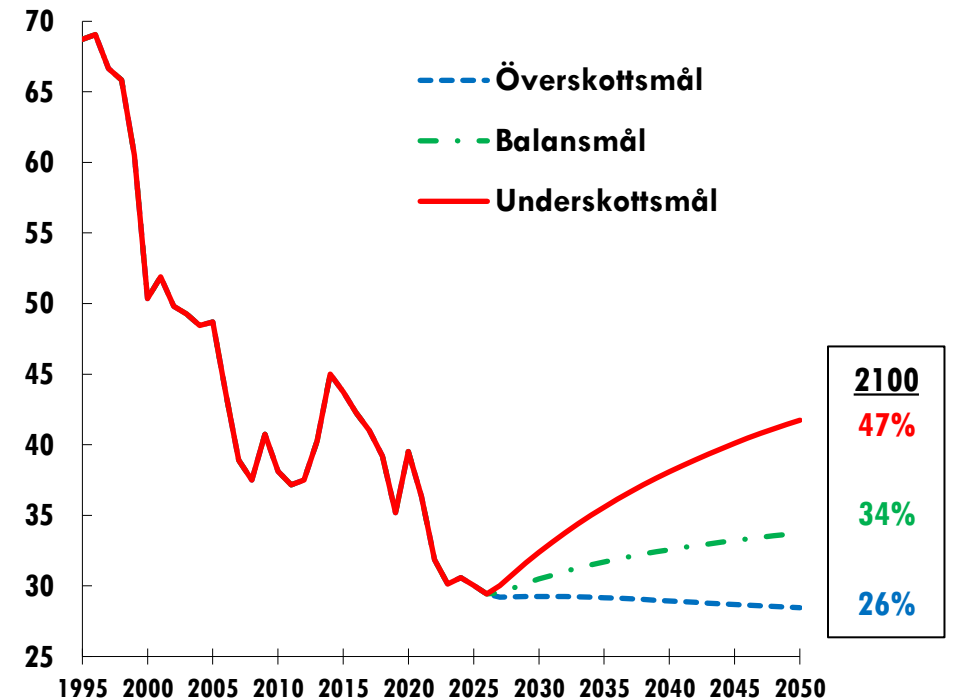
- **Långsiktigt ankare för Maastrichtskulden 40-50 %**
 - **Bestäms utifrån stabiliseringspolitiskt skuldbuffert, säkerhetsmarginal för kriser, behov av klimatinvesteringar**
 - **Ligga under EU:s krav 60 %**

- **Saldomålet väljs så att Maastrichtskulden rör sig mot ett långsiktigt ankare**
 - **Saldomål -0,5 %**
 - **Riktmärket för Maastrichtskulden 35 %**

- **Utvärdering av saldomålet**
 - **Strukturellt finansiellt sparande behöver justeras för aktiv finanspolitik**

Maastrichtskuld

Procent av BNP

ÄNDRADE PROCESSER I RIKSDAGEN FÖR BRED FÖRANKRING AV EKONOMISK POLITIK

- Ändrad process för att få brett stöd i riksdagen för extra ändringsbudgetar
 - Politiska förhandlingar i Finansutskottet: Ökar förtroendet för finanspolitisk konjunkturstabilisering

- Ändrad budgetprocess för att få brett stöd i riksdagen för budgetpropositionen
 - Politiska förhandlingar i Finansutskottet: Ökar förtroendet för strukturpolitiken
 - Statsministern avgår vid ett nederlag i den avgörande budgetomröstningen
 - Dessa förhandlingsmodeller tillämpas i Norge och Danmark

Penningpolitik

- **Höjt inflationsmål:** Bra, men avvakta
- **Genomsnittligt inflationsmål:** Ökar handlingsutrymme

Makrotillsynsregleringar

- **Ventil i djup lågkonjunktur:** Bidrar till stabiliseringen
- **Mål:** Tydliggör makrotillsynsregleringarnas roll i stabiliseringen

Finanspolitisk konjunkturstabilisering

- **Ramverk med mål, strategi, instrument:** Skapar förtroende för en ändamålsenlig konjunkturstabilisering
- **Rätt hanterat:** Ökar samhällelig välfärd

Hantering av risker

- **Maxgräns:** Begränsar stabiliseringspolitiskt utrymme
- **Stabiliseringspolitiskt nämnd:** Rekommendationer
- **Stabiliseringspolitiskt råd:** Samordnar
- **Finanspolitiska råd:** Förstärkt granskning
- **Informationskrav:** Ökar transparensen

Effektivisering av stabiliseringspolitiken

- **Ramverk:** Ökar politikens genomslag
- **Extra ändringsbudgetar:** Snabbar upp
- **Stabiliseringspolitiska utgiftsgärder utanför utgiftstaket:** Förbättrad tajming
- **Skuldbuffert:** Säkrar finansiering & snabbar upp

Risker

- Felanvändning
- Underskottstendens
- Felaktig stabiliseringspolitiskt mix

Vinster

- Effektivare konjunkturstabilisering
- Mindre negativa persistenseffekter
- Mindre kostnader för kvantitativa lättnader

Långtidsutredningen 2023

Finanspolitisk konjunkturstabilisering

TACK

A stylized illustration of two hikers standing on a green hill, looking out over a landscape of colorful, geometric mountains and hills. The hiker on the left is wearing a brown jacket and a backpack, holding a map. The hiker on the right is wearing a grey jacket and a backpack, holding binoculars. The background features a large, bright sun or moon, white clouds, and a warm orange and yellow sky. The mountains are rendered in various shades of purple, blue, green, and orange.